

DZIEŃ BYDGOSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Dzisiejszy numer liczy **10 str.**

Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 10-12 w poł.

Redaktor naczelny i Wydawca: Dr. Adam Brzeg

Konto czekowe P. K. O. Nr. 169/31

Cena numeru w Bydgoszczy i na prowincji **gr 20**

Rekopisów redakcja nie zwraca

Redakcja i Administracja: Mostowa 6, Tel. 22-18

Tel. Redakcji i Administracji 72-18

Oddziały: Gdańsk, Stadtgraben 6, telefon 214-24 — Gdynia ul. 10 Lutego tel. 15-14 — Grudziądz, Staro-Rynkowa 5, tel. 442.

Rok II. Bydgoszcz, czwartek 8 października 1931 Nr. 231

Nienaruszalność Pomorza zasadniczym warunkiem Ameryki nowego moratorium dla Niemiec

Nowy Jork, 7. 10. (PAT.) Reuter podaje: „New York Times” zapowiada, iż w ciągu najbliższych 24 godzin oczekiwana jest w Waszyngtonie **WAŻNA DEKLARACJA, DOTYCZĄCA ŚWIATOWEGO KRYZYSU GOSPODARCZEGO.** Deklaracja ta ma być następstwem projektów, wysuwanych na zebraniu małej grupy wpływowych bankierów i Hoovera, odbytem w ubiegłą niedzielę wieczorem. Jak wiadomo, zebranie to wzbudziło jak najwyższe zainteresowanie, które wzrosło jeszcze na skutek pochodzącej z Waszyngtonu wiadomości, iż Hoover zwołał zebranie politycznych kierowników obu partii.

Należy sobie przypomnieć, iż przed złożeniem w czerwcu b. r. deklaracji w sprawie jednorocznego moratorium Hoover zasięgał tak samo opinii grupy kierowników politycznych obu partii, przypuszczają, iż w czasie narad prezydenta Hoovera z przywódcami politycznymi, jakie odbędą się dziś wieczorem, zebrani omówią **PROPOZYCJE PRZEDŁUŻENIA NA 1 LUB 2 LATA MORATORIUM DOTYCZĄCEGO SPEŁTY DŁUGÓW WOJENNYCH I ODSZKODOWAŃ**

London, 7. 10. (PAT.) „Exchange Telegraph” donosi z Waszyngtonu, iż warunki, jakie Stany Zjedn. stawiają w sprawie przedłużenia moratorium Hoovera są następujące: 1) porozumienie francusko-niemieckie, obejmujące pomoc finansową Francji dla Niemiec; 2) **ZAPRZESTANIE PRZEZ NIEMCY AGITACJI NA RZECZ ZWROTU KORYTARZA POMORSKIEGO**; 3) wyrzeczenie się

przez Niemcy budowy pancerników; 4) zaniechanie demonstracji organizacji wojskowych w rodzaju Stahlhelmu.

Dziennik zaznacza, że Ameryka musi mieć dowód, iż kredyty będą użyte na cele pożyteczne a nie na zbrojenia lub na zasiłki dla bezrobotnych.

Dziś parlament angielski zostanie rozwiązany

London, 7. 10. (PAT.) Mac Donal oświadczył w izbie gmin, że jutro nastąpi odroczenie parlamentu. Premier dodał, iż miał wczoraj rano audjencję u króla, do którego zwrócił się o rozwiązanie parlamentu. **KRÓL UPOWAŻNIŁ PREMJERA DO OŚWIADCZENIA, IŻ**

ROZWIĄZANIE TO NASTĄPI DZIŚ. Będzie to zależeć, jak zaznaczył premier od tego, czy izba ukończy swe prace. O ileby rozwiązanie nastąpiło jutro, wówczas wybory odbędą się dn. 27 października.

Curtius ustąpił

Przed rekonstrukcją rządu Rzeszy

Berlin, 7. 10. (PAT.) Pogłoski o bliższej rekonstrukcji gabinetu Rzeszy znalazły niespodziewanie potwierdzenie na łamach „Germanji” organu zbliżonego do kanclerza Brueninga. W dzisiejszym wydaniu dziennik pisze; Uważać można za rzecz pewną, iż gabinet Rzeszy w swoim obecnym składzie nie stanie już przed Reichstagiem. Nie ulega wątpliwości, iż minister spraw zagranicznych w ciągu najbliższych dni zgłosi swoją dymisję. Poza tym liczyć się należy z rekonstrukcją gabinetu Rzeszy jeszcze w ciągu bieżącego tygodnia.

Według informacji Social-Demokratische Presse Dienst przywódca partii ludowej Döngeldey na zebraniu w Monachium

zapewnił, że w najbliższą niedzielę otwarcie zgłosi akces swego stronnictwa do obozu opozycji narodowej.

Berlin, 7. 10. (PAT.) **PREZYDENT HINDENBURG PRZYJAŁ W CZASIE AUDJENCJI CURTIUSA. W CZASIE AUDJENCJI CURTIUS ZAWIADOMIŁ PREZYDENTA RZESZY, ŻE ZŁOŻYŁ DO RĄK KANCLERZA BRUENINGA PROŚBĘ O DYMISJĘ.**

Berlin, 7. 10. (PAT.) Biuro Wolffa ogłasza list ministra Curtiusa wystosowany w sobotę ub. tygodnia do kanclerza Brueninga z prośbą o dymisję. Pismo to ma treść następującą:

Wielce Szanowny Panie Kanclerzu! W

Zjazd episkopatu polskiego rozpoczął się na Jasnej Górze

Częstochowa, 7. 10. (PAT.) We wtorek na Jasnej Górze rozpoczął się doroczny zjazd księży biskupów z całej Polski w celu odbycia narad, dotyczących wewnętrznych spraw kościelnych. Na zjazd przybyło 44 biskupów z całej Polski z J. E. prymasem kardynałem Hlondem i ks. kardynałem Kakowskim na czele. Zjazd potrwa 3 do 4 dni.

P. Jastrzębski czwartym wiceministrem skarbu

(o) Warszawa, 7. 10. (PAT.) Jak się dowiadujemy, w kołach urzędowych rozważany jest projekt utworzenia w Ministerstwie Skarbu czwartego podsekretarza stanu. Stanowisko czwartego podsekretarza stanu objąłby Wincenty Jastrzębski, obecny szef biura ekonomicznego prezydium Rady Ministrów. Do zakresu prac nowego podsekretarza stanu należałyby przede wszystkim ogólne polityka monopolów państwowych, które obecnie stanowią jedno z najpoważniejszych źródeł dochodów.

Japonia utrwała swe panowanie w Mandzurji budując strategiczne linje kolejowe

Moskwa, 7. 10. (PAT.) Według doniesień korespondentów pism sowieckich, japońskie władze wojskowe w Mandzurji przy pomocy oddziałów saperskich budują z wielkim pośpiechem nowy odcinek kolei z Kirynia przez Duń-Hura do Jan-Tsy.

Nowa ta linja łącząca Kiryn z portem kojskim Sey-Sin — zdaniem prasy sowieckiej — ma dla Japonji pierwszorzędne znaczenie tak pod względem strategicznym jak i gospodarczym.

„Prawda” zauważa, że linja ta idzie równoległe do sowieckiej kolei wschodnio-chińskiej i utrwała panowanie japońskie w Mandzurji, poddając pod jego wpływy cały obszar pogranicza, leżącego w północno-wschodniej części Mandzurji, oraz znaczną część w dolinie rzeki Sungary.

Moskwa, 7. 10. (PAT.) Prasa sowiecka donosi, że w prowincji Szan-Si utworzony został nowy rząd z generałem En-Si-Szanem na czele.

Według tych informacji En-Si-Szan, który znajdował się dotychczas pod opieką japońską w Dajrenie, udał się przed kilku dniami samolotem do prowincji Szan-Si: dla objęcia naczelną władzy.

„Prawda” wyciąga stąd wniosek, że Japonja poza Mandzurją Mongolją wewnętrzną chce rozszerzyć swe wpływy również i na bogatą prowincję Szan-Si.

Moskwa, 7. 10. (PAT.) Do prasy sowieckiej donoszą, że japońskie oddziały okupacyjne w Mandzurji otrzymały zimowe umundurowanie i zaopatrzenie. Prasa wy-

ciąga stąd wnioski, że okupacja terenu Mandzurji przez Japonję zaczyna przybierać formę trwałą.

Tokio, 7. 10. (PAT.) Wobec nastroju wrogiego dla Japończyków, wywołanego okupacją przez wojska japońskie w Mandzurji; czynione są przygotowania do wysłania krążownika japońskiego do Szanghaju w celu obrony życia i mienia obywateli japońskich. W kołach zbliżonych do rządu oświadczają, że siły japońskie w Szanghaju są mniejsze od sił zbrojnych innych mocarstw.

Rosja gotuje się do wojny

Ryga, 7. 10. (PAT.) Dziennik „Siewodnia” donosi, że wczoraj przybył z Rosji sowieckiej kupiec, który oświadczył, że na Dalekim Wschodzie panuje ogólne przekonanie, że zbrojny konflikt z Rosją sowiecką jest nie-

unikniony. W kierunku Mandzurji i Władywostoku wysyłane są pociągi z oddziałami wojskowymi. Komunikacja dla osób cywilnych jest bardzo utrudniona.

rozmowach, jakie odbyliśmy w dniu mego powrotu z Genewy oświadczyłem panu, że chciałem wystąpić z gabinetu Rzeszy bez względu na sytuację parlamentarną. W rozmowach naszej kwestia terminu oraz forma ustąpienia mego pozostała otwarta. Obecnie uważam że wszecch miar za wskazane uzyskać jaknajprędzej wyjaśnienie w sprawie swego ustąpienia i z tego powodu proszę pana o zgłoszenie wniosku do rąk prezydenta Rzeszy w sprawie zwolnienia mnie z urzędu.

Berlin 7. 10. (PAT.) W związku z oczekiwaną rekonstrukcją gabinetu Rzeszy w kołach politycznych zapewniają, że kanclerz Bruening powoła do nowego gabinetu tylko mężów, cieszących się specjalnym zaufaniem prezydenta Hindenburga. Jako jednego z kandydatów wielkiego przemysłu do teki w rządzie Brueninga wymieniają dr. Voeglera, jednego z delegatów niemieckich na konferencję ekspertów finansowych w Paryżu.

Berlin, 7. 10. (PAT.) W kołach politycznych oczekują, że gabinet Rzeszy w ciągu dnia dzisiejszego poda się do dymisji. W ten sposób kanclerz Bruening chce umożliwić rekonstrukcję rządu. Niezwłocznie po przyjęciu dymisji gabinetu prezydent Rzeszy poruczy kanclerzowi Brueningowi misję utworzenia gabinetu. Kierownictwo spraw zagranicznych objąć ma sam kanclerz.

Pozatem zmiany dotyczą kilku innych ministerstw.

Na nowo mają być obsadzone stanowiska ministrów spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, gospodarki i komunikacji. Wczoraj po południu kanclerz rozpoczął w tej sprawie rokowania. Na temat kandydatów na stanowiska opróżnionych dotychczas ministerstw słychać najróżnorodniejsze kombinacje. Możliwość przesunięcia rządu w kierunku prawicowym wywołała wielkie zaniepokojenie zwłaszcza w kołach socjal-demokratów. Zarząd frakcji socjal-demokratycznej zbierze się jutro na narady, ażeby powziąć decyzję na wypadek dalszych powikłań.

Ważne do dnia 15 października 1931 r.

Ważne do dnia 15 października 1931 r.

Premje powieściowe dla Czytelników i Prenumeratorów „Dnia Pomorskiego” 10 tysięcy niespodzianek i wygranych

Wydawnictwo „Dnia Pomorskiego” na najbliższy okres jesienny przygotowało szereg niespodzianek dla prenumeratorów i czytelników „Dnia”. — Premje powieściowe będą konkursem zakrojonym na wielką miarę. — Dziesięć tysięcy tomów powieściowych o wysokiej wartości literackiej (przeciętna cena księgarska zł. 7.—) rozdzielimy pośród naszych czytelników i prenumeratorów. Każdy z naszych czytelników może zdobyć sobie kilka z poniższych dzieł literackich. Rozdzielone będą:

1) Blasco Ibaneza „Kwiat Majowy” w objętości 419 str. wartości księgarskiej	zł. 8.50 za egz.
2) Miguele de Cervantesa „Cyganeczka” w objętości 146 str. wartości księgarskiej	zł. 3.20 za egz.
3) Marino Morettiego „Wyspa Miłości” w objętości 317 str. wartości księgarskiej	zł. 7.— za egz.
4) J. K. Huysmansa „W drodze” tom I. w objętości 310 str. wartości księgarskiej	zł. 5.— za egz.
5) J. K. Huysmansa „W drodze” tom II. w objętości 325 str. wartości księgarskiej	zł. 5.— za egz.
6) Piotra Frondaie’a „Woda Nilu” w objętości 246 str. wartości księgarskiej	zł. 8.— za egz.
7) H. Van Offel’a „Król Przystani” w objętości 179 str. wartości księgarskiej	zł. 6.— za egz.
8) Grazia Deleddy (laureatka Nobla) „Ucieczka do Egiptu” w objętości 328 str. wartości księgarskiej	zł. 6.— za egz.
9) Piotra Benoit „Pod znakiem centaury” w objętości 198 str. wartości księgarskiej	zł. 6.— za egz.
10) Piotra Benoit „Panna de la Ferté” w objętości 320 str. wartości księgarskiej	zł. 4.50 za egz.

WARUNKI pod którymi wyżej wymienione książki będą wydawane bezpłatnie:

- Każdy z czytelników, który przedłoży kwit pocztowy opłaconej miesięcznej prenumeraty na „Dzień Pomorski” za miesiąc październik w wysokości zł. 3.—, plus koszty manipulacyjne, ma prawo wyboru **jednej** z powyższych książek. Kto przedłoży kwit opłaconej prenumeraty za kwartał czwarty 1931, może wybrać **dwie** książki.
- Każdy z prenumeratorów, który przedłoży dowody, że pozyskał 5 nowych miesięcznych prenumeratorów, na październik lub 3 kwartalnych na czwarty kwartał, prześle opłacone kwity pocztowe, ma prawo wyboru **pięć** powyższych książek.
- Każdy z prenumeratorów, który przedłoży dowody, że pozyskał 10 nowych prenumeratorów miesięcznych, lub 5 kwartalnych i złoży odnośne kwity pocztowe, ma prawo do całego kompletu 10 książek.

Pozatem każdy z czytelników, który dokładnie i szczegółowo uzasadni co mu się w „Dniu Pomorskim” podoba, jakie działy przypadają mu szczególnie do przekonania i co zdaniem jego — czytelnika — należałoby dodać jeszcze lub rozwinąć w poszczególnych działach redakcyjnych i w jakim kierunku — otrzyma w drodze wylosowania za najlepszą odpowiedź dwie z powyższych książek. (W dziale tym przewidzieliśmy 50 nagród).

Premje powieściowe „Dnia Pomorskiego” będą pewnego rodzaju największym konkursem książki w Polsce.

Na wysyłkę książki prosimy przesłać tytułem porta 50 gr w znaczkach pocztowych. Wydawnictwo zastrzega sobie prawo, w razie wyczerpania jednej z wyżej wymienionych książek, zamiany według własnego uznania. Wszelką korespondencję i kwity pocztowe prosimy przysyłać pod następującym adresem:

**Wydawnictwo „Dnia Pomorskiego”
Toruń, Szeroka 11.**

Dr. Dalbor
Dyrektor Biura Samorządowego w Poznaniu

Projektowana reforma ustroju gminnego

III.
Jaki zatem typ gminy byłby najcelowszym dla Ziemi Zachodnich. Można o tem mówić nawet na tle projektu rządowego, ponieważ nie jest on dotychczas ostatecznie ustalony, a opinia Komisji usprawnienia nie wyklucza od mian ze względów odmienniejszej ukształtowania się stosunków gospodarczych, kulturalnych i społecznych w pewnych częściach kraju.

GMINA JEDNOLITA.

Na Ziemiach Zachodnich więcej niż gdzie indziej, wskutek przeprowadzonej komasacji, widać wyraźne skupienie kilku osiedli, związanych ze sobą ściśle interesami sąsiedzkimi i nieraz kilka wsi sąsiaduje ze sobą bezpośrednio, tworząc właściwie już dziś jedną miejscowość mimo granic administracyjnych. Otóż w takich skupieniach zakreślonych mniej więcej granicami parafij (nie wszędzie celowemi jednak), już są zarysowane ośrodki, w których jest oprócz szkoły: kościół, kółko rolnicze, sklepy, rzemieślnicy, poczta, stacja kolejowa itp. Objąć te obecne małe gminy sąsiedzkie jedną granicą i utworzyć z nich gminę większą z urzędem wójta w środku, a stworzy się to, co być powinno: **gminę połączoną ściślemi węzłami i większą, a zatem zdolną u nas do podolania** tak miejscowym zadaniom samorządowym, jak i poruczonemu zakresowi działania. Nie będzie to jednak gmina „zbiorowa” lecz jednolita, z jednemi tylko organami, jednym wójtem i jedną radą gminną.

Samorządu dla poszczególnych wiosek u nas nie będzie potrzeba: niema wspólnych państwisk, wspólny majątek przejdzie na użytkowanie gminy większej na cele samorządu, drogi gminne połączeniowe przejmie cała gmina, a boczne adiacenci. Taka zaś większa gmina będzie mogła skutecznie organizować szkolnictwo, pożarnictwo, wychowanie fizyczne, kółka rolnicze, domy ludowe, przytulki dla starców, oświatę pozaszkolną, — tem lepiej i chętniej, że służyć to będzie rzeczywiście

wszystkim członkom tej gminy. Koszta utrzymania takiej gminy będą zatem mniejsze. Nie będzie ona przejmować niepotrzebnych rzeczy, które przenoszą siły nawet t. zw. gminy zbiorowej (chyba, że utrzymywać będzie ko sztowny aparat, jak akuszerki sanitariuszki, weterynarje, instruktorów, czem wszystkim chcą się zajmować w b. dzielnicy rosyjskiej gminy, a któreto rzeczy powinien robić powiat, mając ku temu siły kwalifikowane i mogąc robić to lepiej, w przeciwnym razie, co by pozostało powiatowi?: drogi powiatowe najdłuższe, (bo gminy okręgowe budowałyby krótsze) i szpital powiatowy, oraz — nadzór tylko, czyli rzecz najmniej produkcyjną.

ZAKRES DZIAŁANIA GMINY JEDNOLITEJ.

Dla załatwienia czynności takiej gminy wy-

starczyłyby koszta osobowe 200 zł. miesięcznie najwyżej, któreby pobierał albo wójt sam, gdyby miał kwalifikowane siły biurowe, albo jego sekretarz razem z nim. Dalej urząd gminny byłby blisko dla wszystkich, a wszelkie sprawy załatwianeby były z ludnością bezpośrednio, a nie pisemnie. Starostwo miałyby bardzo wielkie ułatwienie w administracji, bo zamiast np. 121 wsi i obszarów dworskich w powiecie strzelińskim miałyby do czynienia tylko, jak wyliczyłem mniej więcej z 19 lub 20 powiększonymi w ten sposób gminami, a np. w powiecie krotoszyńskim według podziału specjalnie dokonanego przez znawcę rzeczy, podziału z 80 gmin i obszarów dworskich pozostałoby może nawet tylko 16 gmin powiększonych. Obszar takich gmin odpowiadałby mniej więcej całym obecnym wójtost-

wom na Pomorzu, w których przeciętna liczba ludności wynosi w niektórych powiatach nawet niżej 1.500 ludności, gdy w tych przykładach przyjmuję przeciętnie 1.700 mieszkańców na jedną zwiększoną gminę. (Natomiast w Woj. Poznańskim wójtostwa są bardzo nierównomierne i wynoszą nieraz wyżej 7.000 mieszkańców).

Mojem zdaniem byłoby wskazane, aby czynniki wiejskie Województw Zachodnich starały się obecnie przed ostatecznym ustaleniem projektu rządowego, aby reforma gmin na dla Ziemi Zachodnich (w Wojew. Południowych podobnie głośno się podnoszą) oparta była nie na zbiorowych, lecz jednolitych i nie na wielkich, lecz t. zw. średnich zwiększonych gminach.

Gdyby zaś mimo wszystko ta koncepcja nie przeszła, aby przynajmniej dopuszczalna była ustawa fakultatywna jednolita gmina okręgowa bez organizacji gromadzkich tam, gdzie ich nie będzie potrzeba. Dalej należałoby się starać, aby po wejściu w życie ustawy, przy podziale na gminy przez pp. wojewódów, obszary tych gmin były w porównaniu do gmin Województw Środkowych i Wschodnich jak najmniejsze ze względu na wyższe stosunki kulturalne i gospodarcze i większą bliskość osiedli w Woj. Zachodnich, oraz aby podział nastąpił po wysłuchaniu wszystkich interesowanych gmin i obszarów dworskich i nie był uskuteczniany nagle i radykalnie, lecz po dojrzałej rozprawie.

Dyskusję w tej kwestji, o ile nie chodziło o pisma codzienne, przyjmują „Wiadomości Samorządowe”, Poznań, ul. 27-go Grudnia 8, oraz „Samorząd”, organ Związku Powiatów, Warszawa, Pl. Napoleona 7.

Wylew Wisły pod Gniwem

Wezbrana fala na Wiśle dotknęła powodzią także okolice Gniw. Łąki nadwiślańskie po stronie miasta jak i Pow. śla zrikiły pod wodą i przedstawiają wielkie jezioro.

Z Powiślem odbywa się komunikacja za pomocą statków, które podjeżdżają pod same domy przy ul. Wsłanej.

Wszędzie spieszą z pomocą bezrobot.

Akcja samopomocy na terenie Pomorza

Akcja na rzecz pomocy dla bezrobotnych wszędzie na Pomorzu postępuje razno naprzód. Wszędzie po miastach pomorskich organizują się komitety, miejskie i powiatowe, niesienia pomocy bezrobotnym.

W Gnieźnie w ślad za komitetem powiatowym zawiązał się ostatnio Parafjalny Komitet pomocy bezrobotnym na miasto Gnieź. Prezydium tego Komitetu stanowią, X. administrator Felchner, jako przewodniczący — p. burmistrz Golnik, jako zastępca — p. Grygoleit, jako sekretarz — p. Baran jako jego zastępca — p. dyrektor Nowak, jako skarbnik — oraz członkowie pp. major Kępiński, dr. Fr. Behrendt, kupiec Jahnke i m. strz. rzeźniczy Borzeszkowski.

W Wąbrzeźnie w ub. tygodniu odbyło się zebranie zarządu powiatowego Komitetu Pomocy Bezrobotnym, na którym jednogłośnie wybrano na przewodniczącego za-

rządu ks. dziekana Łowickiego z Niedzwiezia i omówiono szczegółowo sposoby utworzenia komitetów parafjalnych i sposobu pracy tych komitetów.

W Świeciu na zebraniu organizacyjnym powiatowego Komitetu Pomocy Bezrobotnym ustalono m. in. normy świadczeń społecznych na rzecz tego komitetu, mianowicie: dla rolników jednorazowo na okres półroczny pół funta zboża i dwa funty kar toffi od morgi, dla kupeców i rzemieślników pół procent od pensji wypłacanej pracownikom dla wolnych zawodów, urzędników i robotników 0,25 — 1 proc. od dochodów miesięcznych, zależnie od ich wysokości.

W Sepólnie Komitet niesienia pomocy bezrobotnym pod przewodnictwem p. starosty Ornassa uchwalił opodatkować wszystkich urzędników na 1 proc. pborów miesięcznych począwszy od 1 października.

DZWIĘKOWE KINO ŚWIATOWID
Dzisiaj Nadzwyczajna Premjera!

Niebywała atrakcja filmowa „**CZAR TANGA**” Upajająca wizja miłości, śpiewu, muzyki i tańca. W rolach główn. jedyny godny następcza Rudolfa Valentina, znakomity śpiewak **DOM JOSE MOJICA**, oraz **Mona Maris** i **Antonio Moreno**. Ponadto dob. nadprogram.

TORUN DZWIĘKOWE KINO PALACE
Dzisiaj Premjera!

Wielki szlagier dźwiękowy! „**Rozstrzygająca Noc**” (General Piatow) W rol. główn. **SUZY VERNON** i znakomity **PIOTR BACZEW**. Ponadto: wspaniałe dodatki.

Bilans na dzień 31. grudnia 1930 r.

Kasy Chorych miasta Bydgoszczy.

	Stan czynny	Stan bierny
1. Gotówka	253 07	
2. Lokacje	95 749.23	
3. Papiery wartościowe	23 808.95	
4. Należność od Pracodawców z tytułu składek	897 017.50	
5. Roszczenia w/c Sk. P. w myśl ust. art. 48	129 329.11	
6. Dłużnicy i wierzyciele	172 142.73	505 982.65
7. Sumy do wyliczenia	10 703.39	
8. Towary	126 366.17	
9. Ruchomości	300 956.98	
10. Nieruchomości	349 644.19	
11. Niedobór	663 911.95	
12. Sumy do zwrotu		13.09
13. Fundusz amortyzacyjny		231 526.72
14. Fundusz zapasowy		2 032 360.81
	2 769 883.27	2 769 883.27

Rachunek działalności na dzień 31. grudnia 1931 r.

	Wydatki	Dochody	%
1. Świadczenia:			
a) zasiłki	717 975.46		
b) koszty leczenia	2 459 914.92		79.80
2. Koszty administracyjne	321 048.72		8.09
3. Koszty ogólne	97 328.94		2.44
4. Odpisy na fundusz amortyzacyjny	31 009.06		0.72
5. Odpisy na fundusz zapasowy	425 535.80		10.71
6. Składki członkowskie		3 705 922.70	
7. Kary		55 962.76	
8. Odsetki		67 685.78	
9. Zwroty za leczenie członków obcych Kas		26 944.76	
10. Zwroty z art. 48 ustawy		68 190.45	
11. Czynnosc za wynajem lokali		21 731.72	
12. Różne dochody		36 045.66	
13. Niedobór		70 329.07	
	4 052 812.90	4 052 812.90	

Bydgoszcz, dnia 3. października 1931 r.

(—) Podpis nieczytelny
Księgowy

(—) Podpis nieczytelny
Dyrektor

(—) Podpis nieczytelny
Komisarz Zarządzający

PAŃSTWOWE NADLEŚNICTWO WEJHEROWO
wydzierżawi w drodze publicznej licytacji łąki w Pieleszewie i Strzebielinie o powierzchni około 17,00 ha na okres sześcioletni.
Licytacja odbędzie się dnia 10. bm. o godz. 10 do południa w kancelarii Nadleśnictwa.
Nadleśniczy.

Przetarg przymusowy.

W dniu 8. 10. 31 o godz. 13 sprzedam najwięcej dającym za gotówkę przy ul. Gdańskiej 137 st. numer: bibliotekę.

Stężycki, komornik sądowy w Bydgoszczy.

3 pokoi z kuchnią

na parterze lub I. p. poszukuje. Zgłoszenia z podaniem warunków do Adm. „Dnia Pom.” pod 1308.

PRZETARG PRZYMUSOWY
Dnia 10 października 1931 roku o godz. 11-tej przed południem licytować będą w Łącznie najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: 2 krowy, 3 cielaki, wieprza, konia, maszynę do czyszczenia zboża, 30 ctr. jęczmienia, 15 ctr. pszenicy i 10 ctr. żyta. Zbiór licytantów u p. Sołtysa; o godz. 13-tej w południe w Sieni: 2 jałowice, cielaka, żrebaka, 2 cielaczki, warsztat stolarski, wialnię, mlóckarkę, siewnik, 11 warchlaków, 2 krowy i zbiór z 4-ch morgów pszenicy.
Zbiór licytantów u p. Sołtysa.
(—) Kozak, kom. sądowy w Toruniu, Kościuszki 5.

PRZETARG PRZYMUSOWY
Dnia 9 października 1931 roku o godz. 10-tej przed południem sprzedawac będą przy ul. Bydgoskiej nr. 110 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: Krzesła, stoły, obrusy i wiele innych przedmiotów; o godz. 11,30 przed południem sprzedawac będą u p. Sadeckiego: go, stoły, fotele, 1 leżankę, małe dywaniki i materjał bielizniany.
(—) Kozak, kom. sądowy w Toruniu, Kościuszki 5.

Bieda znika
na zawsze kto posiada „Aparat” do pospiesznej fotografii.
Wytwórnia „Wiel”
Bydgoszcz, Dworcowa 43.
Zadać cennika. 873

Mieszkanie
5-cio pokojowe, w centrum miasta do wynajęcia. Zgl. w Wydz. Nieruchom. Miejskich Bydgoszcz, Jana Kazimierza 5. II. pr. pokój 6.
(—) Rost, referendacz 435

Resztówka
135 morgów dobrej ziemi, solidne zabudowanie, inwestarże korzystnie do nabycia. Zgłoszenia do „Dnia Pomorsk.” pod „Resztówka” Toruń. 1401

Unieważniam
zgubioną książeczkę wojskową wystawioną przez P.K.U. Toruń na nazwisko Kazimierz Sobiecki. 1458

Pani
wykształcona, inteligentna, gospodarna obejmie zarząd domu, zaopiekuje się dziećmi, pomoże w biurze i w nauce. Łaskawe zgłoszenia do Dnia Pomorskiego Toruń Szeroka 11 L. 1387.

TANIO!
Skarpetki
i pończochy sportowe w wielkim wyborze
B. Wilamowski
Toruń
28 ul. Zeglarska 28

NOGI wieprzowe
z kapustą i pure polca 907
„HUNGARJA”
Toruń, Prosta 15/17.

REPERTUAR TEATRU TORUNSKIEGO

W srode, dnia 7 bm. o godz. 20-tej
Wystep gošcinny zespołu Teatru Wielkiego z Poznania
„Cyrułik Sewilski”
Opera komiczna w 3 aktach Rossini’ego
Leg. zn. żk. 25 proc.

W czwartek, dnia 8 bm. o godz. 20-tej
Wystep gošcinny zespołu Teatru Wielkiego z Poznania
„Cuganeria”
Opera w 3 aktach Puccini’ego
Leg. znizk. 25 proc.

W piątek, dnia 9 bm. teatr nieczynny.

W sobote, dnia 10. XI. o godz. 20-tej
Przedstawienie inauguracyjne sezonu 1931/32
Wieczór trzech króli
Komedia w 5 aktach Szekspira.

Futra
najsolidniej, najmodniej oraz najtaniej wykonuje **popularyjny w Bydgoszczy fachowiec** Stanisław Rudak, Bydgoszcz, Dworcowa nr. 70. 603

Kursy
języka francuskiego — **Cours Lafontaine** —
rodowitej Francuski Marie G. Kwiatkowskiej są otwarte. Informacje w **Gimnazjum żeńskim**, sala 7, I. p. w poniedziałki i czwartki od godz. 17 do 20 w przerwach między lekcjami.
Oplata 8 zł. miesięcznie. 1444

Unieważniam
kartę zwolnienia z wojska polskiego. Mieczysław Ronska. 437

KWIT ABONAMENTOWY

Do Urzędu Pocztowego

Zamawiam niniejszem abonament*) na „Dzień Pomorski”, „Gazeta Morska”, „Dzień Grudziądzki”, „Gazeta Gdańska”, „Dzień Bydgoski”, „Dzień Kujawski” na mies. październik 1931 r. i proszę należność — **ZŁ. 3.39** pobrać przez listowego

Imię i nazwisko _____

Miejscowość _____ Poczta _____

Kwit pocztowy

Odbiór kwoty **ZŁ. 3.39** tytułem prenumeraty*) „Dzień Pomorski”, „Gazeta Morska”, „Dzień Grudziądzki”, „Gazeta Gdańska”, „Dzień Bydgoski”, „Dzień Kujawski” na mies. październik 1931 r. potwierdzam.

dnia _____

*) Niestosownie przekreślić.

KWIT ABONAMENTOWY

Do Urzędu Pocztowego

Zamawiam niniejszem abonament*) na „Dzień Pomorski”, „Gazeta Morska”, „Dzień Grudziądzki”, „Gazeta Gdańska”, „Dzień Bydgoski”, „Dzień Kujawski”, na IV. kwartał 1931 r. i proszę należność — **ZŁ. 10.17** pobrać przez listowego.

Imię i Nazwisko _____

Miejscowość _____ Poczta _____

Kwit pocztowy

Odbiór kwoty **ZŁ. 10.17** tytułem prenumeraty*) „Dzień Pomorski”, „Gazeta Morska”, „Dzień Grudziądzki”, „Gazeta Gdańska”, „Dzień Bydgoski”, „Dzień Kujawski” na IV. kwartał 1931 r. potwierdzam.

dnia _____

*) Niestosownie przekreślić.

Telegramy

Z ostatniej chwili

Łotysze w walce z polskością
Sprostowanie, które niczego nie prostuje

Warszawa, 7. 10. (PAT). W związku z zarządzeniami władz łotewskich, dotyczącymi mniejszości polskiej na Łotwie, poselstwo łotewskie w Warszawie przesłało Polskiej Agencji Telegraficznej następujące wyjaśnienie z prośbą o opublikowanie: 1) Związek Polaków na Łotwie i Związek Polskiej Młodzieży Katolickiej nie są zamknięte ale działalność tych organizacji na zasadzie odnośnej decyzji sądowej została chwilowo zawieszona za antypaństwową działalność przewidzianą w artykule 102 kodeksu karnego Łotwy. Z tych samych motywów zostało zawieszono wydawnictwo dziennika polskiego w Daugavpils „Dzwon”. Jednocześnie zamknięto 6 szkół utrzymywanych przez Związek Polaków na Łotwie. Odnośne władze postarały się o przyjęcie do innych polskich szkół uczni z 6 czasowo zamkniętych szkół prywatnych. 2) Niezgodne jest z rzeczywistością twierdzenie, że w polskich szkołach zabroniono wykladać religię w języku polskim. Na Łotwie w szkołach mniejszościowych wszystkie przedmioty są wykładane w języku macierzystym uczni. Departament Szkół Ministerstwa Oświecenia Publicznego zarządził jedynie, że w łotewskich i mieszanych szkołach religia winna być wykładana w języku łotewskim. 3) Nie zgadza się z prawdą wiadomość o aresztowaniu kilku

polskich działaczy społecznych na Łotwie. Jest aresztowany tylko jeden kandydat z listy polskiej do Sejmu.

Wilno, 7. 10. (PAT). Dnia 7 października r. b. w sali teatru „Lutnia” odbędzie się wiec demonstracyjny w sprawie Polaków na Łotwie, zorganizowany przez za-

ząd Bratniej Pomocy Młodzieży Akademickiej Uniwersytetu Stefana Batołego. Do akademii demonstracyjnej zgłosili swój akces inne zrzeszenia społeczne.

Dyneburg, 6. 10. (PAT). Sprawa zawieszona działalności związku Polaków na Łotwie rozpatrywana będzie w dn. 17 bm. przez letgalski sąd okręgowy.

Niemcy wywłaszczają Polaków
na pograniczu polskiem

Ostawiła komisja kolonizacyjna jeszcze żyje

Piła, 7. 10. (PAT). Kilkudziesięciu morgowe gospodarstwo Sängera w Za krzewie powiat Złotów zostało wywłaszczono i hipotecznie przez sąd przepisane na instytucję kolonizacyjną „Grenzmark-Siedlung” w Pile, na którą sąd pruski przejął uprawnienia przedwojennej osławionej Komisji Kolonizacyjnej w Poznaniu. Właściciel jako odszkodowanie otrzymał 3/8 sumy, jaką zapłacił poprzednikowi za

gospodarstwo. Wywłaszczenie nastąpiło z tego powodu, że Sänger wydzierzał gospodarstwo obywatelowi niemieckiemu - narodowości polskiej. Jest to pierwszy wypadek w republikańskich Niemczech jawnego zastosowania antypolskich ustaw przedwojennych, a w szczególności prawa z dnia 26 kwietnia 1886 r. o komisji kolonizacyjnej.

Wystąpienie delegacji polskiej
na kongresie międzyparlamentarnym

Bukareszt, 7. 10. (PAT). Na kongresie międzyparlamentarnym w ciągu rozprawy ogólnej nad sprawozdaniem sekretarza generalnego zabral glos p. Waclaw Makowski w imieniu grupy polskiej, analizując sprawę kryzysu światowego oraz rozbrojenia.

Za przyczynę zasadniczo społeczno-gospodarczego kryzysu obecnego uważa p. Waclaw Makowski starcie dążeń i prądów indywidualistycznych w życiu społecznym i gospodarczym z prądami, zdążającymi do skrajnego społecznego skrupowania wszelkiej wolności i inicjatywy indywidualnej. Konflikty, powstałe stąd dadzą się rozwiązać tylko przez ogólne zastosowanie zasad solidarności zarówno wewnątrz

społeczeństw i państw, jak zewnątrz na terenie międzynarodowym.

Co do kwestji rozbrojenia z naciskiem podkreślił p. Makowski, iż samo materialne rozbrojenie, a raczej zmniejszenie uzbrojenia bynajmniej nie usunie niebezpieczeństwa wojny, jeśli nie będzie poprzedzone dostatecznymi gwarancjami bezpieczeństwa, a przede wszystkim rozbrojeniem moralnym.

Te same tezy podtrzymał następnego dnia p. Jan Dębski na posiedzeniu ogólnym kongresu, poświęconem sprawie rozbrojenia.

Wydoby mówców polskich były żywo oklaskiwane przez większość kongresu.

Strajk w porcie gdańskim trwa w dalszym ciągu

Jak o tem donosimy na innym miejscu, strajk w porcie gdańskim wzrasta w dalszym ciągu. Robotnicy zajęci przeładunkiem drzewa w składach nad Wisłą przeładowywali tylko transporty, nadchodzące koleją. Przeładowywanie drzewa na statki zupełnie ustało.

Wczoraj odbyły się między przedstawicielami pracodawców a delegatami robotników drzewnych rokowania w sprawie taryfy plac. Rokowania te jednak rozbiły się. W związku z tem robotnicy drzewni mają jutro wogóle nie przystąpić do pracy.

Statek „Warta”, który przybył do Gdańska celem ładowania soli potasowych wobec strajku w porcie gdańskim odjechał do Gdyni. Również polski statek „Wilno”, który miał ładować w Gdańsku rudę, skierowany został do Gdyni.

Wczoraj, jak podaje rada portu, przeładowano tylko 12.000 ton węgla wobec 20.000 ton w okresie przedstrajkowym.

Jak słychać, strajkujący robotnicy doznali wydatnego poparcia materialnego ze strony komunistów.

Prawdziwe oblicze „pracowiłości”
opozycji

Ciekawa nauka z przydziału prac w komisjach sejmowych

Warszawa, 7. 10. (PAT). Na środę, dnia 7 bm. o godz. 16 wyznaczone zostało posiedzenie sejmowej komisji budżetowej, na którym poseł Wagner (BB) wygłosi referat o projekcie ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów.

Na porządku dziennym sejmowej komisji prawnej, które odbędą się w środę, dnia 7 bm. znajdują się referaty posła Fichny o projektach ustaw w sprawie zniesienia sądu okręgowego w Miawie i sądu okręgowego w Białej Podlaskiej.

Posiedzenie sejmowej komisji administracyjnej zostało przełożone z czwartku 8 bm. na środę 7 bm. na godz. 11 rano.

Posiedzenie senackiej komisji skarbowo-budżetowej odbędzie się w czwartek 8 bm. o godz. 16,30. Posiedzenie senackiej komisji gospodarstwa społecznego odbędzie się w czwartek 8 bm. o godz. 11. Na porządku dziennym tych komisji jest przydział referatów.

(o) Warszawa, 7. 10. (tel. wł.) Wczoraj odbyło się posiedzenie sejmowej komisji komunikacyjnej. Referat o budowie kolei Kraków — Miechów przydzielono pos. Kleszczyńskiemu. Na porządku dziennym znajdowały się ponadto 2 wnioski ustawodawcze, zgłoszone przez opozycję. Zgodnie z dotychczasowym zwyczajem referowanie

Odroczenie przyjazdu
jugosłowiańskiego ministra
spraw zagr. do Polski

(o) Warszawa, 7. 10. (T. wł.) Z powodu zbliżających się wyborów do parlamentu jugosłowiańskiego, zapowiedziany przyjazd jugosłowiańskiego ministra spraw zagr. Marinkowicza do Polski ulegnie dalszemu odroczeniu. Min. Marinkowicz przyjedzie do Polski prawdopodobnie w końcu listopada lub w początkach grudnia.

251.378 bezrobotnych
w Polsce

Warszawa, 7. 10. (PAT). Liczba bezrobotnych, zarejestrowanych przez państwowe urzędy pracy na terenie całej Rzplitej wyniosła dnia 3 października br. 251.378, co stanowi spadek w stosunku do tygodnia poprzedniego o 28 osób.

Lotniczeki polskie
wylądowały pod Warszawą

Warszawa, 7. 10. (PAT). Lotniczeki polskie pp. Sikorzanka i Olszewska, odbywające rajd dookoła Polski na aparatach turystycznych, w dniu wczorajszym w drodze z Grodna wylądowały z powodu gęstej mgły o 100 km. od Warszawy. Aparaty nieuszkodzone. Lotniczeki prawdopodobnie przybędą jeszcze w dniu dzisiejszym do Warszawy.

Awansy urzędnicze
wstrzymane
na dalszy okres czasu

(o) Warszawa, 7. 10. (T. wł.) Dział w komisji budżetowej Sejmu omawiany będzie rządowy projekt ustawy, wstrzymujący t. zw. szczeblowanie urzędników. Po przeprowadzeniu tego wniosku skarb oszczędzi 12 milionów złotych.

Z Wiednia do Polski
nie wolno przekazywać
pieniędzy

Wiedeń, 7. 10. (PAT). Na zarządzenie Ministerstwa Skarbu począwszy od wczoraj zostało wstrzymane wysyłanie pocztowych przekazów pieniężnych do Czechosłowacji i do Polski. Przedtem wstrzymane już zostały pocztowe przekazy pieniężne do Francji, Belgji i Szwajcarii. Jak donoszą dzienniki, zarządzenia te wydane zostały w tym celu, aby przeszkodzić spekulacji na różnicy kursów.

Bezdomne dzieci grasują po
całej Rosji

(o) Ryga, 7. 10. (T. wł.) Z Rosji donoszą, iż na ulicach Moskwy grasują bandy bezdomnych dzieci, głównie na rynkach i dworcach, i napadają przechodniów i sklepy żywnościowe. W związku z tem odbyło się w przydzium C. I. K. nadzwyczajne posiedzenie, na którym postanowiono zaopiekować się dziećmi. W samej Moskwie znajduje się około 30.000 bezdomnych dzieci.

Marynarze niemieccy
burzą się

Hamburg, 7. 10. (PAT). W związku z dążeniem do redukcji plac marynarzom, na okrętach niemieckich w kilku portach miały miejsce zamieszki.

Hamburskie biura wypłat dla marynarzy w ostatnich dniach były zamknięte.

Palacze na okrętach w Bochum odmówili przystąpienia do pracy, w czasie wyruszenia okrętów w podróż.

Z Bremy donoszą o podobnym wypadku w czasie wyruszenia okrętu „Griesheim” w podróż.

W Szczecinie doszło do zamieszek wszczętych przez marynarzy. W związku z dążeniem do niższej płacy robotników portowych, celem podniesienia zdolności konkurencyjnej portów niemieckich, elementy radykalne podążają do strajku.

Ogłoszenia: wiersz millim. na stronie 7-lamowej . . . . . 0,25 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . . . 1,50 zł
na drugiej i trzeciej stronie . . . . . 1 zł — w tekście . . . . . 0,60 zł
Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% niższej, komunikaty 50 gr.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki
W Gdańsku za wiersze m/m na stronie 7-lamowej . . . . . 15 fen.
4 . . . . . 50 fen.
Drobne za słowo 5 fen. — tytułowe . . . . . 10 fen.
Przy sądownym ściąganiu należności rabat upada. Dla wszelkich spraw
spornych właściwe są Sądy w Toruniu. Za terminowy druk przepisane
miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny Stanisław Nowakowski w Toruniu Bydgoska 78
Red. odpowiedzialny na Bydgoszcz Józef Eljaszk Mostowa 6
Reaktor odpow. na Gdynie Henryk Tetzeloff, Gdynia, Grabówek
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocławiu, Józef Dąbrowski
Inowrocław ul. Poznańska 65
Redaktor odpowiedzialny na Grudziądzu, Józef Stanaob, Groblowa 6
Za ogłoszenia odpowiada administracja
Wydawnictwo: „Dzień Pomorski”, „Dzień Bydgoski”, „Gazeta Morska”,
„Dzień Grudziądzki”, „Dzień Kujawski”,
„Dzień Kaliszki”
Nakładem i czcionkami: Pomorska Drukarnia Rotnicza S. A.
w Toruniu

Abonament miesięczny wynosi

w ekspedycji miejscowych agencjach . . . . . 3 — zł
z odnośnieniem do domu w Toruniu . . . . . 3,40 zł
przez pocztę z odnośnieniem . . . . . 3,55 zł
pod opaską . . . . . 4,50 zł
w Gdańsku przez pocztę . . . . . 2,50 zł przez chłopca . . . . . 7 — zł
z odnośnieniem w administracji wprost gd 2, zagranicą 4 gd . . . . . 7 — zł
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w za-
kładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma
PRENUMERATA „DNIA KUJAWSKIEGO” miesięcznie w admini-
stracji 2,70 zł — na pocztach już z odnośnieniem kwartalnie 9,27 zł
miesięcznie 3,09 zł